

ХРИСТОВИЯТ КЕНОСИС

За да се разбере Мистерията на Кръста трябва да се вникне интимно в мисията на инкарнирания Логос. Във Филипяни 2:7 апостол Павел казва, че Христос, бидейки по своята същност Бог, понизи себе си, вземайки подобие на човек. Преводът «понизи себе си» е подвеждащ; гръцкият оригинал е “ekenosen eauton”, което означава “изпразни себе си”. Смесът е облитериран, замъглен е основния жест на Логоса – самоизпразването като доброволно себеприпиляване във формите на инкарнирания космос, последвано от явяване в образ като иманентен аспект на Бащата със сотерологична мисия.

Да видим как се тълкува това от православните богослови: «Христовият кеносис (самоопразване, което започва с въплъщението на Бог Слово и завършва с Неговите спасителни страдания и кръстна смърт) се възвестява всеки път от всеки християнин, който вярва, че приема Тялото и Кръвта Христови, за да бъде умит чрез тях от всеки грях и да получи вечен живот.» (П. Стефанов)

Според християнския богослов Христовият кеносис се заключава в отрязъка между «въплъщението на Бог Слово» и «неговите спасителни страдания и кръстна смърт» – тоест, между раждането и круцификацията. Дали това е така? Така би било, ако мисията на Логоса е да се инкарнира в земна форма за нуждите на своето учение. Тогава би могло да се каже, че неговото «изпразване» се побира между раждането и смъртта. Но човек ли е Логоса? И важат ли за него общоприетите рамки на човешкия живот между раждане и смърт? Мисията му само в учението му ли се заключава? Какво отношение има към нея възкресението на третия ден, притеглянето на избраните към себе си в мига на издигането?

Изглежда никакво. Кеносисът, казва богословът, е заключен между въплъщението и кръстната смърт. Евхаристията с Тяло и Кръв е акт на ритуално проиграване на кеносиса. Христос се изпразва в нас като хляб и вино, за да ни умие от греховете. (?)

Да видим какво пише в евангелията. Както знаем, между круцификацията и възкресението минават три дни, които в страстната седмица съответстват на отрязъка между петък и неделя. (Вече говорихме на какви нива на съзнанието съответстват тези три дни.) Любопитното е, че самият Логос говори за мисията си на земята като тридневна такава – това е казано алегорично в Матей («For as Jonah was three days and three nights in the belly of a huge fish, so the Son of Man will be three days and three nights in the heart of the earth.» Mathew, 12:40) и съвсем директно в Лука (“I will drive out demons and heal people today and tomorrow, and on the third day I will reach my goal.”, Luke,

13:32) Трите дни на Йона в корема на кита и на Сина Човешки в “сърцето на земята” (Матей) са ясен символ на инкарнация в битийна форма; гоненето на демони и лекуване на хора в първите два дни, последвано от постигане на целта на третия ден (Лука), ясно очертава параметрите на мисията по дни.

След като сам Логосът в две различни евангелия говори за собствената си мисия като тридневен акт (а не като тридесет и тригодишен период, какъвто е земния отрязък на Исус Христос), нека да се опитаме да открием това тридневие в каноничните текстове. Очевидно става дума за трите дни между круцификацията и възкресението – драма, която не само е предвидена от Исус, а и внимателно планирана от него. Знаците, които той дава на своите ученици – че ще бъде за малко на разположение, че сега е с тях, но скоро няма да е с тях, че докато са разделени, те трябва да умножават съзнанието си, да бъдат будни, да не се разсейват, защото “собственикът на къщата” ще дойде в незнаен час и потайна доба – всички тези знаци се съгъстват неимоверно по време на Тайната вечеря, точно преди ареста в Гетсиманската градина. Исус знае, че Юда ще го предаде (това е необходима част от драмата), той знае за предстоящата си смърт и подготвя ритуално учениците си за дните, в които няма да е с тях, белязвайки ги за акта на бъдещото си апокалиптично явяване и грабване на избраните в небесата. Как? Със споделянето на плътта и кръвта си като хляб и вино, с измиването на краката като баптизмално причастяване с вода.

Какъв е смисъла на тази добре планирана тридневна драма на кръстно разпъване, смърт и възкресение? Смисълът е в Христовата мисия да събере разпиляното (“...and he who does not gather with me scatters”, Mathew, 12:30). Кога става разпиляването? При круцификацията, когато войниците разделят помежду си дрехите на Исус, хвърляйки жребий за всяко парче. (Разделят Психиката, символно еднозначна с дрехата на Логоса; в евангелие на Йоан се казва, че Исусовите дрехи са разделени на четири, което символизира разпъването на Психиката в четирите посоки на кръста). Кога става събирането? В момента на възкресението, когато Синът Човешки притегля към себе си своите хора и ги вдига в небето (“But I, when I am lifted up from the earth, will draw all men to myself”, John, 12:32). Куриозното е, че този акт на събиране на разпиляните Божии чеда чрез смъртта на Исус, е предсказан от Каяфа, който, подобно на Юда, играе своя дял в предателската драма с подобаваща сериозност (“...he prophesied that Jesus would die for... the scattered children of God, to bring them together and make them one”, John, 11:51)

Какво се разпилява и събира в тази тридневна драма, подготвяна през цялото време с елегантните метафори за зърното и хляба, гроздето и виното, агнетата и пастира, девиците и жениха? Разпилява се единното Логосно съзнание в милиони битийни форми – и круцификацията е символ на четирипосочното му разпъване във вселената. Какво става в трите дни между разпиляването и събирането? Разтвореното в материята съзнание еволюира чрез нарастваща дезидентификация от формите – от хилична (телесна) фаза в първия ден през психична (душевна) фаза във втория ден към пневматична (духовна) фаза на третия ден. Как става “събирането”? Съзнанието, стигнало пневматичната си фаза на крайна дезидентификация от формите (напълно разхлабено от материята), се завръща триумфално в единния Логос, загубвайки своите граници. (Пълното обяснение на тази мистерия присъства в апокрифния текст “Деяния на Йоан”, когато Исус се явява на Йоан като светлина и глас веднага след круцификацията си, за да го осветли за смисъла на ставащото; тук обаче използваме доказателствен материал само от каноничните евангелия.)

Какво е тогава Христовия кеносис – човешката биография на Исус, взета буквално като земна инкарнация, или изпразването на Логоса в милиони битийни форми в акт на мистериална круцификация, за да се самосъбере на третия ден в не по-малко мистериален акт на възкресение и издигане в небето. Отговорът, мисля, е достатъчно ясен; да се стигне обаче до такова разбиране на базата на каноничните евангелия не е толкова просто, защото мистерията е добре завоалирана в имиджи, които лесно могат да се екстериоризират и темпорализират като биографична история на злощастно завършил на кръста месия.

Част от проблема е в мотива “той ще умре, за да събере разпиляното” (виж пророчеството на Каяфа в Йоан 11:51). Всъщност Исус не умира, за да събере разпиляното, защото разпиляването става в акта на кръстното умиране (виж отново Йоан в частта за разделянето на дрехите). Но в тъканта на каноничните евангелия едно такова “предусловие” се налага, именно заради биографизацията на историята за иманентния Логос. Той се въплъщава и слиза на земята, за да изиграе на своите доверени “агнета” тридневната си космическа драма на кръстно разпиляване и събиране на третия ден (не да ги “умие от греховете”, както твърдят психичните християни, а да ги приобщи към себе си в акт на притегляне и сливане в едно – виж Йоан 12:32).

Оттук вече можем да заключим, че Христовата Мистерия се разиграва на космическо ниво като Голям Кеносис (разпиляването на Логоса в материята и себесъбирането му в тристъпков акт на хилично-психично-пневматична еволюция на съзнанието) и на човешко ниво като Малък Кеносис (инкарнацията на Логоса и слизането му на земята с цел

драматичното разиграване на Големия Кеносис в тридневен акт на круцификация и възкресение, за да прибере в себе си узрелите за гноза души). В случая каноничните евангелия работят с езотеричната техника на обърнатата времева перспектива – Христовото въплъщение на земята от раждане до смърт (тридесет и три години) изглежда да обхваща много по-голям времеви отрязък от тридневния период между круцификация и възкресение. В действителност обаче обратното е вярно – “тридневната” драма на кръстно разпъване и възкресение на Логоса трае милиони години от първото идентифициране на съзнанието с формата до откъсването на последната пневматична искра от материята и прибирането ѝ в Божието царство. В рамките на този Голям Кеносис, еднозначен с космическото “изпразване” на Божия Син в света, се извършва Малкия Кеносис на иманентизация (инкарнация) на Логоса в конкретна битийна форма (ментална или физическа) за целите на спасяването на блокираното в материята съзнание. В каноничните евангелия Логосът се явява плътски и обективно; той подготвя пътя си към кръстната мистерия с притчи и чудеса, за да увенчае земния си престой с драматично тридневно разиграване на Големия Кеносис. В този смисъл, Големият (космически) Кеносис на разпиляването на съзнанието в битието съдържа в себе си малкия кеносис на инкарнацията на Логоса в човешка форма, който пък съдържа в себе си мини-кеносиса на ритуалното драматизиране (театризация) на Големия Кеносис като тридневен акт на круцификация и възкресение. (Има съмнения, че театърът е възникнал от точно такова ритуално драматизиране на архетипната Логосна космогонична драма.)

При внимателно вглеждане можем да открием допирни точки и между алегоричните зад космогоничната половина на мита (Големия Кеносис като Голямото Спускане в материята) и сотерологичната половина (Малкия Кеносис като начална точка на Голямото Изкачване в Божието Царство). В първия случай имаме мита за падналата София (любим на гностиците), във втория случай имаме мита за предателя Юда (любим на ортодоксалните). Кое ме кара да мисля, че двата мита са огледални един на друг? Числото дванадесет, както и мотива за привидното падение/предателство. Както София е най-младия, дванадесети еон от последната еонна еманация в Плеромата, тъй и Юда Искариотски е дванадесетия апостол. И падналата София, и предателят Юда, символизират концептуалното съзнание, което търси себе си (а с това и Бащата) със средствата на рационалния разсъдък. В случая със София имаме обективизирано и екстернализирано търсене, което води до сепарацията ѝ и изпадането ѝ от Плеромата; в случая с Юда имаме пример за ейдолонна фигура, символизираща обективния и екстернализиран имидж на аза като него. В двата случая Логосът – като

еднозначен с есенциалната, субективна същност на аза – е жертва на външния, обективен аз. Но наистина ли е пасивна жертва той?

Не, не е. И тук, както по-горе, двата мита – космогоничния за падналата София и сотерологичния за предателя Юда – се отразяват огледално един в друг с мотива за привидната “катастрофа”. Всъщност Логосът сам се разпъва на кръста, жертвайки целостта си за изпълнението на Божия план; в евангелие на Йоан това е изказано на Тайната вечеря (“I lay down my life – only to take it up again. No one takes it from me, but I lay it down on my own accord”, John, 10:17), само дето не става ясно за кой точно акт говори Исус – Големия Кеносис на разпиляването или драматизацията му в рамките на Малкия Кеносис (на чийто праг стои Исус, когато изрича горните думи). Да приемем, че става дума и за космогоничния акт на разпиляването (с възловата “предателска” фигура на София), и за сотерологичния акт на събирането (с възловата “предателска” фигура на Юда). На космогонично ниво нещата се изясняват в евангелие на Филип, където съвсем конкретно е подчертана доброволната жертва на Исус още в началото на времената (“but since the beginning of the world he gave his life in offering”), с което мотивът за падението на София се превръща в това, което е – митопоетична одежда на Голямия Кеносис. Същото имаме и с Юда – един добре обмислен акт, в съзвучие с плана на Логоса. Помазан предсмъртно с мирото на Мария от Витания, Исус сядва на Пасхалната вечеря и дава хляб на Юда с краткото указание “Свършвай бързо това, което възнамеряваш да свършиш” (Do quickly what you have to do”, John 13:27), след което Юда излиза и повежда войниците към Гетсиманската градина.

Пиша това не само за да обърна внимание на аналозиите между “предателските” фигури в Големия Кеносис и Малкия Кеносис; в края на краищата, мотивът за кеносиса (изпразването във форма) на Логоса е тема с много вариации, които в никакъв случай не се изчерпват със земното въплъщение на Христос от раждането до кръстната му смърт. Нова светлина избликва от тези разработки – и тя осветлява фалшивия дуализъм на традиционното християнство, идеята, че силите на злото надделяват (дори за момент) над Светлината на мирозданието, пресветлия Логос, първородния еон на Плеромата. Това, което привидно изглежда предателство, грях, злостастна употреба на свободна воля, се оказва една илюзия – необходима част от Големия план за спасението на падналата в материята пневма. Една илюзия, наблюдавана безстрастно от височината на царственото достойнство на Божия Син – Христос Логос Сотер.